

Religionskritikk

Taler

Sara Azmeh Rasmussen

Dato

10 mai 2012

Sted

Oslo

Omstendigheter

Ved mottakelsen av Fritt Ords Pris

- 1 Når jeg som tenåring satt på bønnematten kledd i en heldekkende hvit
bønnedrakt og resiterte Koranen med ærefrykt, kunne jeg ikke forestille meg at
jeg en dag skulle bli en religionskritiker, i hovedsak en islamkritiker. I dag har jeg
mottatt Fritt Ords pris. I begrunnelsen blir mitt religionskritiske virke
5 fremhevet. Enkelte kan komme til å tolke denne prisutdelingen som en offisiell
støtte til en anti-islamisk stemme. Jeg har brent et slør, det som i dag er det
tydeligste religiøse symbolet i islam, utfordret Islamsk Råd Norge i
homofilispørsmål, støttet publiseringen av karikaturene og skrevet mange
religionskritiske artikler gjennom de siste fem årene. Men gjør dette meg til en
10 motstander av religion?

- Religionskritikk er ikke et ensartet fenomen. Den rommer ulike posisjoner,
tilnæringsmåter og motiver. Det kan dreie seg om naturvitenskapelige,
rasjonalistiske eller filosofisk-etiske diskusjoner. Den kan skje innenfor en
15 teologisk ramme hvor intern kritikk søker nye forståelser av den egne
tradisjonen. Det granskende blikket kan også tilhøre en som står på utsiden og
som følgelig har et annet perspektiv enn den troende. Religionskritikk kan til
slutt være mer eller mindre informert og nyansert. Dette mangfoldet av
posisjoner gjør det ikke mulig å betegne all religionskritikk som fiendtlighet mot
20 gudstro.

- Selv har jeg aldri vært opptatt av den filosofiske diskusjonen om Guds eksistens,
verken som troende i mine ungdomsår eller som ateist i dag. Jeg går en lang
omvei rundt de heftige debattene om evolusjonen og universets natur og
25 opprinnelse. Til dette synes jeg at livet er for kort. Mitt livssynsskifte har
hovedsakelig hatt et moralsk og sosialt innhold, og det som opptar meg er de
religiøse forestillingers etiske og sosiale konsekvenser.

30 Den aktuelle anvendelsen av de hellige tekstene, rettere sagt, tolkninger av disse, har en stor påvirkning på individenes livskvalitet og samfunnets utvikling. Nettopp derfor går det rett og slett ikke an å styre unna denne typen debatter og la være å fremme religionskritiske synspunkter mot det som griper inn i ens eget liv og hverdag. For å oppsummere er jeg blitt religionskritiker av ren
35 nødvendighet og etter vonde erfaringer. Jeg har kjent undertrykkelsen på kroppen. Jeg har sett tragiske konsekvenser av den bokstavtro holdningen.

Religion forvalter mye av kulturarven, bærer i seg en folks historie og har viktige samfunnsmessige funksjoner. Samtidig overføres rester av gamle samfunns
40 tenkemåter og sosiale praksiser og holdes levende gjennom at de får beskyttelse i kraft av å tilhøre den hellige sonen. De fleste av dagens troende muslimer vil anse reguleringer og forskrifter, for eksempel kjønnssegregering og forbud mot homofil kjærlighet, som forankret i noe guddommelig som er hinsides kritikk. Hvordan finne ut hva som er den enkelte religions særart, og som følgelig skal
45 vernes, og det som skal bli ansett som antikvarisk, uvesentlig og ja, rett frem skadelig og farlig, er ingen enkel oppgave.

Det blir ofte hevdet at kritikk som fremmes innenfra har en større bærekraft. Jeg er ikke sikker på det. En kombinasjon av innenfra- og utenfra-perspektivene vil
50 kunne gi bedre innsikt, og her bør det være rom for ulike uttrykksformer: kunst, satire og symbolske handlinger. Hvis alle diskusjoner skal foregå rundt et bord i sittende stilling blir det trolig ingen vitale endringer. Noen ganger må ting settes på spissen, protesten mot undertrykkende forhold i en religion gjøres visuell og hørbar. Den konfronterende fordømmelsen av ideer og praksiser som krenker
55 menneskeverdet kan ved første øyekast virke som en tom provokasjon som ikke kan trenge gjennom veggen og inn til menigheten. Men jeg mener at så lenge religionskritikken har berøringspunkter med religionens eget etos, og språkbruken ikke er degraderende for de enkelte troende, er konfrontasjon å regne som et positivt bidrag til religion.

60 Teologiske hindringer mot at mennesker lever verdige liv må bli ryddet av veien. Denne prosessen har pågått lenge i kristendommen. Islam står for tur.

Kilde
www.fritt-ord.no

70 **Emner**
Religion, Takketale, Ytringsfrihet

URI
<https://www.virksommeord.no/tale/religionskritikk>

75

80

85

90

95

100

105